

DIJİTAL KİTAPET SEMİNERİ

Tahsin Yılmaz

Bilişlem Uzmanı
İşletme Yönetimi Danışmanı
tahsinyilmaz@yahoo.com
tahsin@alemihaber.com

**Dijital
Okur-Yazarlığın
Temelleri**

**Eğitim-Öğretim Kurumlarında
Dijitalleşme Gündemleri Hakkında
İdareciye Mütalaa**

**Beykoz
2014**

Zamandan, mekandan ve harcamalardan tasarruf ettirmeleriyle aynı sıra kolaylaştırıcı ve güzelleştirici olmaları amacıyla edindiğimiz araç, gereç ve alet edevat arasından başlıca bilişim ve iletişim teknolojisi cihazları tabirinde topladığımız bilgisayar ve çevre ünitelerinin kayıt kütüphanelerimizdeki yerleri ve eğitim - öğretimdeki önemleri genişlemektedir.

Eskiden beri bu tür yenilik sebepli değişimler yaşanmaktadır. Hatırlamak önemli. Çünkü insan gücüyle yahut fiziksel yetenekleriyle ilgisi katıyetle kopmayacak türden cihazlanma kapsamına giren cihazlar ile bu kapsama girmeyen cihazların sebep olduğu değişimler arasında fark var. Eğitim ve öğretim kurumlarında dijitalleşme gündemini ciddiyetle ayrı bir teklakkiyle idrak etmek zorundayız. Zira bilişim ve iletişim teknolo-

jisi cihazları “soyutlama tarafı geniş ve baskın” gelen işlerimizi etkilemektedir. Bu gailelerimizin en önemlisi olan Eğitim ve Öğretim meşguliyetlerimizin iş ve işlemleri eskiden kullandığımız araçlarla artık hem yapılmıyor hem de yapılamıyor. Dijitalleştirme temelinde çalışan makinalardan önce kullandığımız araç ve makinalarımızı işletmek için kağıt, kalem, defter, kitap kullanmayı bilmek yetişirken dijital makinaları kullanarak işimizi yapmak ve güvenle yürütmek, ilerletmek için bu temel bilgi kifayet etmemektedir. En

genel anlamıyla ister eğitim ister öğretim içeriğinin mecraları ve yine yönetmek işinin organizasyon tutkalı olan iletişim ve ibranın mecraları dijital cihazlara terk edilmiştir. Yani biz **dijitalleşmenin okur-yazarı olmak** zorundayız. Eğitim ve öğretim kurumlarımızda zorunluğu birinci dereceden olan konuların üç ana başlığına karşılık gelen temaları dijital gündemlerimiz dolayımında ele almak iradesini maiyetimize kazandırmalıyız.

DİJİTALLEŞME FAALİYETLERİMİZ ENVANTERİ ÖZETİ:

☒ Doküman Yönetim i Sistemi ☒ Süreç Yönetim i Sistemi ☒ Denetim Sistem i
☒ Teknoloji M üteahhitliği İhalesi ☒ Veritabanı Standardı ☒ Data Merkezler
Şebekesi ☒ Şebeke Tesisinde Alternatiflilik ☒ Muhasebe Sistem i
☒ Broadcasting Sistem i ☒ Ücretsiz internet-intranet erişim i ☒ İnsan
Kaynakları M üteahhitliği İhalesi ☒ E-imza, E-sertifika, E-güvenlik
M üteahhitliği İhalesi ☒ E-uygulama Servis M üteahhitliği İhalesi ☒ Her İlde
Danışma Komiteleri ☒ Dijital Değer Yönetim i Sistem i ☒ Masaüstü Yayıncılık
M üteahhitliği İhalesi ☒ Standartlar ve Sınıflamalar Kütüphanesi
Komiteleri ☒ Şehir Bilgi Rafinerisi Sistem i ☒ E-yayın Servis Sistem i
☒ E-reklam Servis M üteahhitliđi İhalesi

EĞİTİM başlığına münhasıran;

- Ödevleri dijital ortamda tutmak,
- Okul çevresinin dijital ortamdan okunabilmesi,
- Bilgiyi işleme terbiyesi edindirmek,
- Dijital kitabeti yaşattırmak.

ÖĞRETİM başlığına münhasıran;

- Kaynakları dijital ortama aktarmak,
- Derste dijital içeriklerin kullanımı
- Dönüşümde eşitsizliğe dikkat,
- Yeni karşılaştığımız bilişim donanım ve yazılımlarına ve sistemlerine baştan vukuf,
- Dijital kitabet edindirmek.

İDARE başlığına münhasıran;

- > Amme İdaresinde dijitalleşme gündemlerinin serencamı,
- > İdarede dijital dönüşümün getirdiği araçlar, metotlar,
- > Yeni karşılaştığımız bilişim donanım ve yazılımlarına ve sistemlerine baştan vukuf.

Beykoz
2014

DİJİTAL KİTAPET SEMİNERİ

Dijital Okur-Yazarlığın
Temelleri

Eğitim-Öğretim Kurumlarında
Dijitalleşme Gündemleri Hakkında
İdareciye Mütalaa

Dijitalleşme şartları bir ortam ve içinde birer aktör olarak sizler “birbirimizi, işbu mecrada, interaktif muhatap almış bulunuyoruz. Ne gibi beklentiyle etkileşim halindesiniz? Ve hangi bilgi alanının hangi tesiri söz konusudur?

Bilgişlem ve İşletme Yönetimi (İş İdaresi) yaklaşımıyla hazırlanmış bu seminer notuna sizler amir, eğitimci, müfettiş ve bilim insanı olarak teveccüh ediyorsunuz. Bu oturumun ana fikri, teması Türk Amme İdaresi'nin Dijitale Dönüştürülmesi dairesindedir. Bu fikre müteallik ‘kamu okullarından’ insanlar olarak, Türk Amme İdaresi'nin Dijitale Dönüştürülmesi

konusunda fikir sahibiyiz. Sokrates’in bir sözü var. ‘Hiç bir konuda fikrim yok, konuştuğum fikir sahibi oluyorum’. Oysa herkes bilir ki... ve herkesin öyle bildiğini kendisi de bilir ki, Sokrates, ‘tefekkür cehti’ içinde herkesle konuşuk yaşamayı dikkatlerimize sunmuştur. Aslında, ‘insanlarla konuşuklukla edinilen fikirlerin yedeğinde yeni insanlarla veyahut yeni konuları konuşarak yeni fikirler edinerek yaşamaktayız’. İşte şu fikir ve tecrübe sahibi olduğumuz Türk Amme İdaresi'nin bir parçası olan okullarımızın Dijitale Dönüştürülmesi konusunda isabetle yeni fikirler ve yetenekler edinmeyi amaçlamış kişiler oturumu açmış bulunuyoruz.

Bu oturum iki safhadan ibaret olacak. İlk, Bilgileşme-Bildirişme Teknolojilerinde Türkiye'nin yaşadığı sergüzeşti ve Türk Amme İdaresi'nin alet-edevat değişimleri dolayımındaki tecrübesini; amme idaresi işine ilişkin sakınımlar-edinimler belirlemek için bir muayene açacağız. Bu muayeneyi takiben, gözlemlediğimiz sakınımlara-edinimlere arzetmek üzere Görevler, Evrak, Denetim, Bilgileşme ve Müfredat meselelerimizi teşrih masasına yatıracağız.

Her iki fasılda da diyalektik metodu işleteceğiz. Sizlerin, zihninizde yeni uyanan yahut zaten hazır bulunan görüşlerinizi ‘soru kalıbında ifade ederek’ muhaveremizin değerine değer katmanız beklenmektedir.. seminer boyunca.

“Bilgi ve İletişim” tabiri odaklı yahut bilişim dolayısıyla söylenen birçok sözün; hemen hemen bütün broşür, bülten, rapor, afiş, gazete, vb. mecralarında aşağıdaki paragrafa benzer şekilde ifade edildiğini görüyoruz.

Bilişim bir temel ihtiyaçtır. Kamu sağlığının muhafazası işlevini yerine getirir. Sonuçta o, sadece bilgi mübadelesine hizmet etmez. Hatta tüketimin artmasına ve o sebeple de üretimin artmasına hizmet eder. O yeni ve ileri bir gelişme-kalkınma alanıdır. Değerler yaratır. Kişi bu arada bilişimi geniş anlamda... sanat, politika, bilim şeklinde düşünür. Bilişim kişileri birbirleriyle partner

kılar. Çok yönlü partnerlik oluşturur.

Bu kelimelerin hiçbir anlamı yok. Çünkü bağlamları, pazarlama büyücüleri sayesinde siz nereye isterseniz oraya düğümlenebilir kılınmışlardır. İçine hangi anlamı doldursanız itirazsız kabul eden plastik kelimelerle, amorf yayılan bir gündem içine çekilmekteyiz. Bu ofansif... hatta agresif yayılımın karşısında sıhhatimizi, işleyiş insicamımızı kaybetmemek çok önemli.

Amme İdaresi işi'nizi yapıyorsunuz. Yani doküman yönetmiyorsunuz. Evrak işliyor, işletiyor, işlettiriyorsunuz. Yani süreç yönetmiyorsunuz. Görevlendirme ve işleyişi tanımlıyorsunuz, takip ediyorsunuz. Bütçe yönetimi sistemi yapmıyorsunuz. Bütçeyi yapıyorsunuz. Ölçme

değerlendirme denetimi Otomasyon Programı yapmıyor, ölçme değerlendirmeyi denetliyorsunuz. Merkezi Öğrenci Kütüğü Sistemi işletmiyorsunuz, öğrenci kütüğü tutuyorsunuz, kütüğün kayıtlarına güvenilirlik kazandırıyoryorsunuz. Aynı şekilde personel özlük ve sicil muhafızlığı temin ediyorsunuz. Bu kuyudat ile doğan bilgileri diğer kamu kurumları arasında konuşukluğa açıyorsunuz.

Mesleğiniz ‘eğitim-öğretim idaresi’ ve intisabınız ‘devlet memuriyeti’. Memursunuz. Devlet mesuliyetinin icabı olan işleri yapıyorsunuz. Patron olarak üstünüzde ‘etrafını kendine göre biçimlendiren’ bir kişi değil; o yaptığınız iş. Yani patronunuz amme istikbalinin ve millet istiklalinin icaplarından başka bir patronunuz yok. Fakat bilgisayar yazılımları gelip patron olarak kendisini dayatıyor sizlere. İş kendini belli ettiği anda o işin nasıl yapılacağını tarif ediyorsunuz. Fakat bu başarınız, irade merkezlerinin kararlığı ve idare teşkilat ve tesislerinin kılcallarının birbirine katışıklığına bağlı. Amme İdaresi’nin önemli düğüm noktaları

olarak alanınıza dair bilgiyi işlemektesiniz.

Bir resmi dairede, devletin hangi sorumluluğuna giren, o sorumluluğun gerektirdiği hangi göreve muvafık işlerin yapıldığı, hangi safhalarla o işlerin tamamlandığı; diğer bir özel-resmi daireyle alakası; haneyle, kişiyle, teşebbüsle, halle örtüşmesi; hangi bilgi ve malumatın yazılacağı ve yanına hangi diğer bilgi ve malumatın kondurulacağı tanzim ettiğiniz ‘evrak’ ile zabtedilmektedir.

MEKTEPLER OLMASA İDİ, MAARİF NE GÜZEL İDARE EDİLİRDİ.

Bu sözü söyleyen maarif nazırı hazretin meramı o ki, medrese sistemi ve mektep sisteminden ibaret çatal kazık yere batmıyor, bunlardan ya birini terkedelim ya esaslı bir telifle mezcedelim.

Artık eski alet ve yeni alet ikilisini birlikte yürütmekten mütevellit tezgahta çalışmanın çatışmasından ve idare işi – bilgi işleme işi halvetinden habersiz kişilerin yanıltmalarından yani onların elindekiler arasından kötünün iyisini seçme dayatmasından kurtulmuş bir Eğitim-Öğretim İdaresi görebilmeliyiz..

Giderek, bağlamından kopuk kelimeler gibi olup, vaadettiğini/çağırtdığını karşılamayan yazılımların yerine, onların Amme İdaresi bağlamı kazanmaları yolunda mihmandarlık yapan bir Türk Eğitim Yönetimi kararlığı oluşmalıdır.

!..Görev tanımlamayı ve görevlendirmeyi basitleştirmek DEMEK;

- Kurumdaki bütün görevleri bütün genetiği ve kimyasıyla göz önünde tutabilmektir.
  - Plan ve proje ve taktik görevlendirmelerini ayrı veyahut bileşik gerçekleştirilebilirlik demektir.
  - Zamanlamada otomatikleştirme demektir.
  - Plan ile sonuçlar ve kişi ile sonuçlar ve benzer şekilde mihenklerle randıman ölçümü demektir.
  - Kuruma iş iletişimi dili kazandırmaktır.
- ÇÜNKÜ;**
- Büyük kurumlar olan okullarımızda yıllık görev ve alt görev sayısı milyonlarla sayılıyor.
  - Görevlendirme çoğu kez mail, yazılı

BİR SÜREÇ YÖNETİMİ YAZILIMI'NDAN

- .Her güvenlik mecrasına uyarlık.
- .Her iletişim altlığında çalışırlık.
- .Bütün geliştirmelere açıklık.
- .Her kurumun bilişim envanterine adapte edilirlilik.
- .Kullanıcıda uyandırdığı zihinsel intikalle yapılan iş arasında boşluk doğurmazlık.
- .Gerçek Dijital Tabanlılık.
- .Ucuza bütçelenebilirlik.
- .Çok dillilik.

BEKLENİR.

bildirim, sözlü iletişim ya da telefonla yapılıyor.

- Yöneticiler için bütün bu görevlerin aynı anda takibi olağanüstü zor.
- Görev takibini sağlamak için sık yapılan toplantılar hem yöneticiler hem de ekipleri için zaman kaybına yol açıyor.
- Çalışanların iş yükü tam olarak bilinmiyor.

!..Alet işler el övünür, Evrak işler iş görünür DEMEK;

-Kurumdaki bütün evrakı birer 'dijital değer' envanterine dönüştürmektir.

-Kurumdaki bütün evrakı, yapılan işin bir parçası kılmaktır.

-Kurumdaki bütün evrakı, denetimin mecrası edinebilmektir.

-Kurumdaki bütün evrakı, kurum içi ve dışı iş bilgisi paylaşımının aracı kılabilmektir.

ÇÜNKÜ;

-Hangi belgeye müracaat edilse ilgisini, sorumlusunu hangi sorumluya sorulsa belgesini, işleğini öğrenemiyoruz.

-Hangi belgeye müracaat edilse mükerrer içerikle karşılaşıyoruz.

BİR DOKÜMAN YÖNETİMİ YAZILIMI'NDAN

.Her güvenlik mecrasına uyarlık.

.Her iletişim altlığında çalışırlık.

.Bütün geliştirmelere açıklık.

.Her kurumun bilişim envanterine adapte edilirlık.

.Kullanıcıda uyandırdığı zihinsel intikalle yapılan iş arasında boşluk doğurmazlık.

.Gerçek Dijital Tabanlılık.

.Ucuza bütçelenebilirlik.

.Çok dillilik.

BEKLENİR.

-E-imza için E-sertifika için ayrı sistemleri otomasyona katmak güçlükleri çekiyoruz.

- Bir ekrandan o evrakın atıf ve gerektirdiği (alma-gönderme gibi) işlemlerde takip güçlüğü çekiyoruz.

!..Et-tekraru ahsen velev kâne yüzseksen DEMEK;

-Hedefiyle tutarlı aktif iletişim, aktif hizmet içi eğitim, aktif lansman, tanıtım, reklam mecrayı sağlamış olmak demektir.

-Kullanıcıya özel içeriklerle kurum içi eğitimler verebilmeniz ve projelerinizi sunabilmeniz demektir.

-İnteraktif uygulamalarınızı, bilgi veya ilanlarınızı muhatabınız ile birebir paylaşmanız olanağı demektir.

-İçeriği tek noktadan veya farklı noktalardan kolayca yönetebilmeniz demektir.

ÇÜNKÜ;

-Farklı kanallardan on-line içerik değişimi ve yönetimi başaramıyoruz. Ve zaman odaklı yayınlanamıyoruz.

-Devamlı ilgi ve dikkat odaklı yapı (aktif,

BİR İLAM VE İLAN YÖNETİMİ YAZILIMI'NDAN

.Her güvenlik mecrasına uyarlılık.

.Her iletişim altlığında çalışırılık.

.Bütün geliştirmelere açıklık.

.Her kurumun bilişim envanterine adapte edilirlilik.

.Kullanıcıda uyandırdığı zihinsel intikalle yapılan iş arasında boşluk doğurmazlık.

.Gerçek Dijital Tabanlılık.

.Ucuza bütçelenebilirlik.

.Çok dillilik.

BEKLENİR.

değişken metin, resim, animasyon ve video filmler), dijital ama dijital değil. Ve on-line haber, RSS-Feeds, İstatistik vs. bilgilerin gösterimi için yazılımcı ve grafiker yeteneği maliyetini gerektiriyor.

-Esnek kanal yoksunluğu istenilen alan, bölge ve bireylere yönelmeyi imkansızlaştırıyor.

!..Görevlerinden müteşekkil olmayanı denetleyemezsiniz DEMEK;

-Yerel ve küresel sertifikasyona uygun katalog ve normlara entegre iş demektir.
-Aksama ve arıza tanımlama ve ölçütleme, işleyiş kontrol etme ve kontrol altında tutma ile kurumsal yönetim işlevlerini bir işbirliği içinde tutarak kuruma sistematik bir yaklaşım kazandırmaktır.
-Yenileşmeye özgü katalog güncellemektir.
-İşleyiş – denetim standardı ile planlar – sorgular alemine uzamsal ilişki getirmektir.
-Denetimin denetimi (denetim planlama)dır.
-Denetime açılan iş'in akışını güncelleyerek optimize edebilmektir.
ÇÜNKÜ;
-Denetim-kurum kültürü entegre olmalıdır.

BİR DENETİM YÖNETİMİ YAZILIMI'NDAN

- .Her güvenlik mecrasına uyarlık.
- .Her iletişim altlığında çalışırlık.
- .Bütün geliştirmelere açıklık.
- .Her kurumun bilişim envanterine adapte edilirlilik.
- .Kullanıcıda uyandırdığı zihinsel intikalle yapılan iş arasında boşluk doğurmazlık.
- .Gerçek Dijital Tabanlılık.
- .Ucuza bütçelenebilirlik.
- .Çok dillilik.

BEKLENİR.

-Çok sayıda olan denetim konularını bir tek yüzeye bir tek vektöre indirmek güçlüğü çekiliyor.
-Denetim esnasında denetim planı revize edilemiyor.
-Denetim araçları, işi kurgulayan akıldan genellikle bağımsız tutulduğu için israf doğuyor.

Mekan,
Zaman,
Öğretmenler,
Öğrenciler,
Veliler,
Dış tedarik,
Sicil Amirliği,
Sorumlu ve yetkili tayin/tenzil,
Mevzuat,
Araç gereç ve alet edevat,
Karar yapma,
Ölçme ve denetim,
Ödüllandirme,
Cezalandırma,
Sarfiyatlar,
Tamiratlar ve bakımlar,
İnşa ve ihdas,

İş analizi ve görev tanımları,
Görevlendirme ve icra,
Katılım ve devamlar,
Hizmet içi eğitim ve PR,
İletişim, dokümantasyon, enformasyon ve otomasyon.

? Mevzuat: Evrak işleme başarısı için ve temel düzenleyici metinlerin işle ilişkisini kayıtlardan sürdürebilmek için *doküman yönetimi yazılım sistemi* edinmek gerekir.

? Araç Gereç ve Alet Edevat: **?**Dersliklerdeki donanım ve yazılımda satın alma yoluna gitmek yerine teknoloji müteahhitliği üzerinden zilyetlik ve sigortalama satın alınmalıdır. **?**Gerek piyasadan edinilen gerek okullarımızda telif edilen

veritabanlarında özdeşlik standardı adına tek tip veritabanı mimarisi vaz edilmelidir. **?**Dataları hem kullanabilmek hem sair kaştarma gerçeklerinde esnekolabilmek hem haksız rekabet doğurmamak adına Data Merkezçilliğinde LAN ve WAN özelliklerine açık olunmalıdır. **?**Data Merkezlerini okul > ilçe > il > bakanlık lokasyonlarında çoğaltmak yoluna gidilmelidir. **?**Uzak bilgisayar bağlantısında RFID, UYDU, FIBER alternatifleri edinilmelidir.

Mekan,
Zaman,
Öğretmenler,
Öğrenciler,
Veliler,
Dış tedarik,
Sicil Amirliği,
Sorumlu ve yetkili tayin/tenzil,
Mevzuat,
Araç gereç ve alet edevat,
Karar yapma,
Ölçme ve denetim,
Ödüllendirme,
Cezalandırma,
Sarfیاتlar,
Tamiratlar ve bakımlar,
İnşaa ve ihdas,

İş analizi ve görev tanımları,
Görevlendirme ve icra,
Katılım ve devamlar,
Hizmet içi eğitim ve PR,
İletişim, dokümantasyon, enformasyon ve otomasyon.

? Karar Yapma:
Görev, görevli, proje vazını ve tadilini basitleştirmek için süreç yönetimi yazılım sistemi edinmek gerekir.

? Ödüllendirme:
Ödüllendirme için denetim yazılım sistemi edinmek gerekir.

? Tamiratlar:
Tamir-bakım için muhasebe yazılım sistemi edinmek gerekir.

? Ölçme ve Denetim:
İş, personel, görev, proje, dönem başarımları ölçümü, düzeltilmesi ve raporlaması için denetim yazılım sistemi edinmek gerekir.

? Cezalandırma:
Cezalandırma için denetim yazılım sistemi edinmek gerekir.

? Sarfیاتlar:
Sarfیاتlar için muhasebe yazılım sistemi edinmek gerekir.

Mekan,
Zaman,
Öğretmenler,
Öğrenciler,
Veliler,
Dış tedarik,
Sicil Amirliği,
Sorumlu ve yetkili tayin/tenzil,
Mevzuat,
Araç gereç ve alet edevat,
Karar yapma,
Ölçme ve denetim,
Ödüllandirme,
Cezalandırma,
Sarfiyatlar,
Tamiratlar ve bakımlar,
İnşa ve ihdas,

İş analizi ve görev tanımları,
Görevlendirme ve icra,
Katılım ve devamlar,
Hizmet içi eğitim ve PR,
İletişim, dokümantasyon, enformasyon ve otomasyon.

İnşa ve İhdas:

- ❑ İnternet ve intranet erişimi bütün yararlanıcılar için ücretsiz olmalıdır. (?)
- ❑ İnternet ve intranet işletimi masrafları eğitim-öğretim camiasındaki muhataplara, bu mecranın ruhuna uygun reklam verenlerden alınan ücretle karşılanmalıdır. (?)
- ❑ Okullarda sekreterlik, halkla ilişkiler, muhasebe ve teknik hizmetler için birer eleman çalıştırılmalı, bu elemanlar insan kaynakları tedarikçisi şirketlerden sağlanmalıdır. (?)
- ❑ Dijital güvenlik; sistemi kullanma gerekçesi, GÖREVLENDİREN işareti, kullanma yetki şifreleme katmanlarıyla ve hem kişilerin hem cihazların dijital kimlikleri tanıtmayla sağlanmalıdır. (?)
- ❑ Sektörel, meslekî ve faaliyet müşterekleri olanlar arasında interaktivite medyası açılmalıdır. (?)
- ❑ Süreç yönetimi, doküman yönetimi, denetim, kurumsal ve personel enformatiği, muhasebe, envanter yazılımları ile öğrenci-veli-öğretmen-personel kütüğü ilişkilendirilmelidir. (?)

Mekan,
Zaman,
Öğretmenler,
Öğrenciler,
Veliler,
Dış tedarik,
Sicil Amirliği,
Sorumlu ve yetkili tayin/tenzil,
Mevzuat,
Araç gereç ve alet edevat,
Karar yapma,
Ölçme ve denetim,
Ödüllendirme,
Cezalandırma,
Sarfiyatlar,
Tamiratlar ve bakımlar,
İnşa ve ihdas,

İş analizi ve görev tanımları,
Görevlendirme ve icra,
Katılım ve devamlar,
Hizmet içi eğitim ve PR,
İletişim, dokümantasyon, enformasyon ve otomasyon.

? İş analizi ve görev tanımları:
İş ve proje takvimlerini,
kadrosunu planlamak ve akış
diyagramları üretmek için süreç
yönetimi yazılım sistemi edinmek

? Hizmetiçi Eğitim ve PR:
Personel eğitimi ve
bilgilendirmesi için ve öğrenciye,
veliye, çevreye tanıtımlar için
broadcasting yönetimi yazılım
sistemi edinmek gerekir.

? Katılım ve devamlar:
Hazır ve Yeni atamalar için zaman,
kadro, envanter, para, mekan izlemek
için süreç yönetimi yazılım sistemi
edinmek gerekir.

? Görevlendirme ve icra:
Görev tanımlamayı ve
görevlendirmeyi
basitleştirmek için süreç
yönetimi yazılım sistemi
edinmek gerekir.

Mekan,
Zaman,
Öğretmenler,
Öğrenciler,
Veliler,
Dış tedarik,
Sicil Amirliği,
Sorumlu ve yetkili tayin/tenzil,
Mevzuat,
Araç gereç ve alet edevat,
Karar yapma,
Ölçme ve denetim,
Ödüllandirme,
Cezalandırma,
Sarfiyatlar,
Tamiratlar ve bakımlar,
İnşa ve ihdas,

İş analizi ve görev tanımları,
Görevlendirme ve icra,
Katılım ve devamlar,
Hizmet içi eğitim ve PR,
İletişim, dokümantasyon, enformasyon ve otomasyon.

İletişim, dokümantasyon, enformasyon ve otomasyon:

Bu fasılda ihtiyaç duyulacak her zabıt ve işlemde metin, vesika, video, audio, resim, film, ikon, tablo, figür, şema, logo vb. dijital değerlerin kaştarılabilmesi için Dijital Değer Yönetimi yazılım sistemi edinmek gerekir.

☑Broadcasting içeriklerini üretirmek için n birçok Masaüstü Yayıncılık Ajansı'ndan dış tedarik hizmeti alınmalıdır.

☑İnternet, intranet, bülten, dergi, broşür, seminer notu, ders notu, çalışma kağıdı , sor-cevap arşivi, ödev notu tanziminde esas olmak üzere mizanpaj temaları kütüphanesi oluşturulmalıdır.

☑TÜİK anket ve raporlarının ve kamuya açık karakterdeki verilerin kamu veritabanlarından alınıp Akıllı Sayısal Harita üzerinden kamuya açık erişimine sunan Şehir Bilgi Rafinerisi sistemi kurulmalı ve İl MEM Data Merkezi eliyle işletilmelidir.

☑Okullarda üretilen her türlü eğitim-öğretim materyalinin ücreti mukabili kamuya arzedilmesine vaziyet eden e-yayın ve e-uygulama potali açılmalıdır.

☑Bilgi Rafinerisi ve e-yayın portalinde reklam yeri satmaya dayanan bir gelir kapısı edinilmelidir.

☑Her ilin MEM nezdinde fisebilillah çalışan 20 kişilik bir Danışma Komitesi kurulmalı.

- OTOMAT, OTOMATON, OTOMATİK, OTOMASYON
- ENFORMAT, ENFORMATON, ENFORMATİK, ENFORMASYON
- MİHANİK, İNTİKAL, USÛL, BİLGİİŞLEM
- SAYICALAŞTIRMA, SAYISALLAŞTIRMA, BİLGİSAYARLAŞTIRMA
- KAYIT ESASLI BİLGİİŞLEM
- ÜRÜN ESASLI BİLGİİŞLEM
- SANAL, GÖRSEL, UZAMSAL
- ORGANİZASYON, SİSTEM, PROGRAM, YAZILIM

Öncelikle dikkatimizde tutmamız gereken bir sözü telaffuz edelim: Bir bilgisayar programı ile yürütülen iş, bilgisayarlaştırılması sağlanmış bir iştir. Yani herhangi bir programdan beklenen neticeden daha üstte, bilgisayar programlarından beklenen; tatbik alanı olarak seçilmiş bir işin bilgisayar ortamında icra edilmesini sağlamasıdır. Zaten herhangi işe has bir bilgisayar programının yazılabilmesi için o işin bilgisayarlaştırılabilmesi yani sayısallaştırılması tamam edilmiş olmalıdır. Bundan sonra bilgisayar programından beklenen, tamam edilmiş sayısallaştırılmışlığın bilgisayarda istenen faydaya ve gerçekliğe (!) noksansız yükseltilebilmesidir.

En basitinden tarifi; meselâ bir kamu hizmeti gören müessesede yürüyen işlere ilişkin yönetmelik ve talimatnameleri bilgisayar programına benzeterek yapılabilir.

Her bilgisayar programı, bir işin üretilmesine yöneliktir. İşin üretimi, herhangi gerekli başka [bu, programın çalıştırıldığı makinenin içinden de haricinden de olabilir] bir cihazın işlemesi demektir. Bilgisayar programı üretilen bu işin bize iki şekilde sunulmasını sağlar. Üretilen işin sunuluşu herhangi ürünün ortaya çıkarılması bir ve ikinci olarak o ürünün ortaya çıkışını bize izlettirmesi ve sonucu bildirmesi şeklinde olur.

- OTOMAT, OTOMATON,
OTOMATİK, OTOMASYON

- ENFORMAT, ENFORMATON,
ENFORMATİK, ENFORMASYON

- MİHANİK, İNTİKAL, USÛL,
BİLGİİŞLEM

- SAYICALAŞTIRMA,
SAYISALLAŞTIRMA,
BİLGİSAYARLAŞTIRMA

- KAYIT ESASLI BİLGİİŞLEM

- ÜRÜN ESASLI BİLGİİŞLEM

- SANAL, GÖRSEL, UZAMSAL

- ORGANİZASYON, SİSTEM,
PROGRAM, YAZILIM

Bilgisayar programları, bütün bir iş tezgahını gözümüzün önünde ve elimizin altında toplar.

Bütün bilgisayar programları başka ve kendisinden bir üst seviyede yer alan bir bilgisayar programına muhtaçtır. Dolayısıyla bütün bilgisayar programlarının, üzerine yerleşerek çalışma imkanı bulduğu bir çekirdek program vardır. Diğer bütün programlar yazılır iken bu çekirdek program yazılmaz. O zaten vardır. Temel elektrik kaidesi olan bu program "tutarsan donar tutmuyorsan zaten akar" programıdır. Eskilerin tabiri ile kuvve-i barkiyye. Bu çekirdek program bizatihi elektriktir ve elektriğin dolaştırıldığı cihazların sinir damarlarında çalışır. Cereyan eder. Sinir damarı dediğimiz şey ileride açıklayacağız; dün iletkenliği yüksek olan ama bugün iletkenliği çok çok düşürülmüş metal kablolar, kaplama şeritlerdir ve anahtar düzenekleridir (veriyolları ve portlar). Aslında bu program bilgisayara elektrik verildiği andan itibaren koşmaya başlamıştır ve bilgisayarın bütün iç cihazlarında tam genişlikte çalışıyordur. Diğer (yazılan) programlar, bu cereyana yeni icra durumları kazandırır yani genişliğe yoğunluk katarlar. Eğer gerekiyorsa iş ürettiren diğer cihazlara da bu cereyanı aktarırlar.

Adı bilgisayar olarak anılır hale gelene kadar elektronik hesaplayıcılarda bilgi saklanamazdı. Doğru bir ifadeyle bilgi saklama yöntemi olarak delikli kart ve

- OTOMAT, OTOMATON, OTOMATİK, OTOMASYON
- ENFORMAT, ENFORMATON, ENFORMATİK, ENFORMASYON
- MİHANİK, İNTİKAL, USÛL, BİLGİİŞLEM
- SAYICALAŞTIRMA, SAYISALLAŞTIRMA, BİLGİSAYARLAŞTIRMA
- KAYIT ESASLI BİLGİİŞLEM
- ÜRÜN ESASLI BİLGİİŞLEM
- SANAL, GÖRSEL, UZAMSAL
- ORGANİZASYON, SİSTEM, PROGRAM, YAZILIM

benzeri yöntemlerin yerine manyetik ortamlar geçtiğinde elektronik hesaplayıcılara bilgisayar denebilmiştir.

Aynı dönemlere, işlem esnasında kullanılabilir belleklerin imali de denk gelmese, elektronik hesaplayıcı ifadesini kullanmaya devam edilebilirdi. Herhangi bir genel ansiklopediden okuyabileceğiniz üzere, 1965 ve 1970'li yıllar bu keşiflerin yaşandığı yıllardır. Ansiklopedilere dahi geçmiş bir bilgi de bir birim zamanda işleme dahil edilen bilgi miktarının artışını sağlayan mikro işlemci ve bellek yongalarının bu yıllarda üretilmiş olduğudur. Yine bu yıllar mikro bilgisayarların seri üretildiği yıllardır. Bu yıllar, birçok işletmenin ve birden fazla ülkenin teknoloji paylaşımı konusunda protokoller imza ettikleri yıllardır. Bu yıllardan, bilgisayar programlarını anlattığımız bu satırlarda bahsetmemizin nedeni, bu gelişmeler uyarınca yaygın kullanım alanı bulan elektronik beyinlerde “uygulamaya dönük program kullanımı taleplerine” karşılık gelecek bilgisayar programlarının yazılabilmiş olduğudur. Üstelik bilgisayar programı yazmaya yarayan bilgisayar programlarını daha kolay hazırlamaya yarayan programlama dilleri bu yıllarda tasarlanmıştır. Çünkü o dönem kişisel bilgisayarların yaygınlaştığı yıllardı. Programlama dillerinin devreye girmesi, işleyişin kodlanması anlamına gelmektedir.

- OTOMAT, OTOMATON, OTOMATİK, OTOMASYON
- ENFORMAT, ENFORMATON, ENFORMATİK, ENFORMASYON
- MİHANİK, İNTİKAL, USÛL, BİLGİİŞLEM
- SAYICALAŞTIRMA, SAYISALLAŞTIRMA, BİLGİSAYARLAŞTIRMA
- KAYIT ESASLI BİLGİİŞLEM
- ÜRÜN ESASLI BİLGİİŞLEM
- SANAL, GÖRSEL, UZAMSAL
- ORGANİZASYON, SİSTEM, PROGRAM, YAZILIM

İlaveten kodların asıl bilgisayar programına yani makine diline çevrimi, açık kalan yönlerin tesbiti, başka dillerde yazılmış kodların iletişimi, kodlamanın otomatik yaptırılabilmesi gibi maksatlara yönelik programlar yazılmıştır.

Bilgi girişi ve çıkışı noktasında görev alan ünitelerin grafik işleyebilir niteliklerle donatılması sonucunda bu ünitelerin sabit karakter engeli kalkmıştır. Böylece bu ünitelerde kullanılan işlemcilere yönelen işletmelerin birikimi ürünlerin kabiliyetlerine büyük bir ilerleme kazandırmıştır. Kazanılan bu avantaj henüz sayısallaştırılabilir kılınmamış iş alanlarının sayısallaştırılmasına yol açtı. Böylece ses ve görüntünün de bilgisayarda işlenebilmesine yarayan bilgisayar programları yazılmıştır. Neticede bir ev bilgisayarında kaset, kitap, fotoğraf baskısının bütün bir ön hazırlık işleri yapılabilir hale gelmiştir. Şimdi yukarıda açıklamalar halinde sunduğumuz muhtevayı iki üst başlığa bölüp onları da maddelere döktüğümüzde şöyle bir liste çıkacaktır:

Bir bilgisayarda aynı anda kategorik olarak dört esas program çalışmaktadır:

- 1) Cereyan tabir ettiğimiz temel program, 2) İç Cihazların irtibat düzeni için gereken program, 3) Bilgisayarın bütün kaynakları üzerinde en geniş çerçevede ve teferruatlıca sürekli çalışan program, 4) Uygulama programları.

Bilgisayar programının analitiği yapıldığında şu hususiyetleri teşhis edilecektir:

- OTOMAT, OTOMATON, OTOMATİK, OTOMASYON
- ENFORMAT, ENFORMATON, ENFORMATİK, ENFORMASYON
- MİHANİK, İNTİKAL, USÛL, BİLGİİŞLEM
- SAYICALAŞTIRMA, SAYISALLAŞTIRMA, BİLGİSAYARLAŞTIRMA
- KAYIT ESASLI BİLGİİŞLEM
- ÜRÜN ESASLI BİLGİİŞLEM
- SANAL, GÖRSEL, UZAMSAL
- ORGANİZASYON, SİSTEM, PROGRAM, YAZILIM

1) Sayısallaştırmanın, bilgisayar gerçekliği (yani sanallık) sınırlarında ortaya konmasını sağlamalıdır, 2) Yönetmelik ve talimatnameler kadar belirleyici olabilmelidir. 3) İş üretirmelidir, 4) İş tezgahı olarak lazım olan her şeyi elimizin altına getirmelidir, 5) Diğer bilgisayar programları ile konuşabilmelidir, 6) İşin kullanıcının önünde kanalize edilmesi gerektiğinde (karşılaştırmalı durumlarda - durumların karşılaştırmasında) etkin sınırlama yapabilmelidir.

Dijital Kitabet Semineri

Bu seminerin adından anlaşılması gereken en sade sezin ile “yazı çizi meşgalesinin sayısallaşmışlığının nemize ne şey olduğu”dur. Yani sayısal okur-yazarlık meselesini inceleyeceğiz. Somut bir dönüşüm aracı olarak bilgisayardan dolayı şöyle de beyan edilebilir: Bilgisayarlaştırmanın sonuçlarından olarak okur-yazarlığımızın dönüşümünün yani yenedeki okur-yazarlığın temellerinin ne olduğunu çalışacağız. Dijital Kitabet ibaresinden okur-yazarlığın dijital gerçekleri ve bilgisayar okur-yazarlığının temelleri dersi yapmaktayız şu anda.

Arka plan ve şimdi

Kağıt ve kalemin öncülleri ne kağıdı ne de kalemi işaret ediyordu. Aynı şekilde o öncüller ne idiye klavyenin, mausun, ekranın işaretlerini de taşıyorlardı. Yatışmaz adlandırma ve sınıflandırmalar; ortaya konmuş ve edinilmiş

- OTOMAT, OTOMATON,
OTOMATİK, OTOMASYON

- ENFORMAT, ENFORMATON,
ENFORMATİK, ENFORMASYON

- MİHANİK, İNTİKAL, USÛL,
BİLGİİŞLEM

- SAYICALAŞTIRMA,
SAYISALLAŞTIRMA,
BİLGİSAYARLAŞTIRMA

- KAYIT ESASLI BİLGİİŞLEM

- ÜRÜN ESASLI BİLGİİŞLEM

- SANAL, GÖRSEL, UZAMSAL

- ORGANİZASYON, SİSTEM,
PROGRAM, YAZILIM

kavrayışların hem muhafazasını hem ibrazını içermektedir ve onlarla bir bileşik olarak işte bu öncüllerde kaimdir: Amaçlanma ve kaydetme.

Her türden beşeri amaçların, bu amaçların etkileşiminin ve aynı sıra tabii devinimin hepsinin birden muhafazasına ve ibrazına kitabet diyoruz. Ahenkli yahut ahengini henüz bulamamış ahvalin yenilenmesiyle, genişlemesiyle, daralmasıyla, çeşitlenmesiyle, birleşmesiyle meydana çıkan “yaşadığımız şeyler bilgisi”ni düzenliyor ve derliyoruz, dönüştürüyoruz, saklıyoruz, sergiliyoruz ve iletiyoruz. Bu işleri yaparken kullandığımız aletler de yenileniyor, genişliyor, daralıyor, çeşitleniyor yahut bileşiyor. Kalıcı olan ise gayret etmek ve kaydetmek sadece.

“Malum devinimin neticelerinden ve o devinimin seyrinden” ibaret olan kayıt kürek aletlerini şöyle bir hatırlayalım. Hem ifadenin eşkallerinden hem manayı gerçekleştirme amacımızın aletlerinden ilki olarak kil tablet ve çivi bilmekteyiz. Yüzeyi tablet, yazdırana çivi. Yaprak ve saplardan pestillerin, liflerden bezlerin, derilerden tabakaların ve parşömenlerin, tahtaların birbirinin yerini ala vere bugüne varışlarını hatırlayınız. Yazdırınlar ise çividen mürekkebe, kaleminden fırçadan kalıba gele geçe eşkal ve gerçekleştirme mecralarımız ve tatbikatlarımızın bugüne gelişlerini hatırlayınız.

- OTOMAT, OTOMATON, OTOMATİK, OTOMASYON
- ENFORMAT, ENFORMATON, ENFORMATİK, ENFORMASYON
- MİHANİK, İNTİKAL, USÛL, BİLGİİŞLEM
- SAYICALAŞTIRMA, SAYISALLAŞTIRMA, BİLGİSAYARLAŞTIRMA
- KAYIT ESASLI BİLGİİŞLEM
- ÜRÜN ESASLI BİLGİİŞLEM
- SANAL, GÖRSEL, UZAMSAL
- ORGANİZASYON, SİSTEM, PROGRAM, YAZILIM

Bugün ağaç hamuru ve plastik malzemedен kağıtlar kullanıyoruz. Kağıt veya tablet yenide “ekran”a dönüştüler. Üzerlerini ne kazıyoruz ne boyuyoruz artık yazı yüzeylerinin. Işıtmayı kullanıyoruz ve bir kağıda, tablete binlerce kez yazıyoruz artık, yani ekrana. Yazılmışı ise istediğimiz zaman yine o zemine yani ekrana getirerek okuyoruz, işliyoruz. Bu sergüzeşte bütün geçmişi “masa üstünde, yazı masasında” toplamayı başarmak diyorduk yakın geçmişe kadar. Oysa vaziyet bu kadar aceleci tasvir edilecek bir “takibin son noktası” durumundan fazlasını göstermektedir. Çünkü zabdetme gayretimiz ve kaydetmelerimiz, yenide manyetik, optik ve sanal-görsel esiri makama-mevkie havale edilmiştir.

Yakın geçmişe kadar olan değişmeyi... kağıt ve kalem araç edinilerek yürütülen kayıt kürek meşgalemizi “kolaylaştırmak içindi” diyerek kabul ediyorduk. Az önce belirttik ki, “kompleks bir yazı masası” doğmuştu. Ve yakın geçmişten biraz daha eskiye ait olup o masanın yanına yerleşen daktilo, steno, teksir, matbaa, tersim gibi araçlar geliştirile geliştirile yazıcı, kesici, çizici, ölçekleyici denen cihazlar da doğmuştu. Yani o kompleks yazı masası aynı sıra çok fonksiyonlu hale yükselmişti.

Fonksiyonel ve kompleksif yazı masamızı maharetle kullanmak istidadı

- OTOMAT, OTOMATON, OTOMATİK, OTOMASYON
- ENFORMAT, ENFORMATON, ENFORMATİK, ENFORMASYON
- MİHANİK, İNTİKAL, USÛL, BİLGİİŞLEM
- SAYICALAŞTIRMA, SAYISALLAŞTIRMA, BİLGİSAYARLAŞTIRMA
- KAYIT ESASLI BİLGİİŞLEM
- ÜRÜN ESASLI BİLGİİŞLEM
- SANAL, GÖRSEL, UZAMSAL
- ORGANİZASYON, SİSTEM, PROGRAM, YAZILIM

edinmekten bahsetmiyoruz fakat bu seminerde. Zaten bu çapta bahislere açılmış birçok kurs ve ders var. Ve yakın zamanda çoğu kalkacak, kalmayacaktır. Çünkü şu demek olurlar ki, “hepsi de su olmak üzere müstakilen bir göl, bir nehir, bir kanal, bir boğaz, bir deniz, yağmur, bulut, ilahiri çeşit çeşit suyu” anlatmaktadır onlar. Tek tek. Lakin suyu canlı cansız bütün varlıklar içinde mütemadiyen devinen olarak bilmek icabeder. Tam da bu minvalde gerçekleşen yeni bir kayıt kürek mecraı ve tatbikatı içindeyiz artık bilmek ve dahil olmak, farketmek lüzumu vardır. Bu halin mekanı da “bilgisayar” ve “bilgisayarlaştırma”dır.

Sayısallaştırması tastamam başarılı bir meşgale o andan itibaren bilgisayarlaştırılması bitirilmiş bir meşgale edinilmiştir artık. O meşgale için ne değişme ne dönüşme tabiri yeterlidir... çoğunluk başkalaşmıştır zira.

Dün işimizi kolaylaştırdığı için değer izafe edilirdi bilgisiyarlara. Artık bir işin başından sonuna... sezin ve zihin aşamasından ürün ve fayda aşamasına kadar bilgisayarda işlediğine, iletildiğine, işletildiğine şahit oluyoruz. Bu durum yeni yeni meşgaleler için değil sadece, eskiden beri yapageldiğimiz işler için de geçerli hatta.

Kazanım

Bu seminerin sonunda herhangi bir bilgisayarla ya da bilgisayarla kumanda edilen

- OTOMAT, OTOMATON, OTOMATİK, OTOMASYON
- ENFORMAT, ENFORMATON, ENFORMATİK, ENFORMASYON
- MİHANİK, İNTİKAL, USÛL, BİLGİİŞLEM
- SAYICALAŞTIRMA, SAYISALLAŞTIRMA, BİLGİSAYARLAŞTIRMA
- KAYIT ESASLI BİLGİİŞLEM
- ÜRÜN ESASLI BİLGİİŞLEM
- SANAL, GÖRSEL, UZAMSAL
- ORGANİZASYON, SİSTEM, PROGRAM, YAZILIM

herhangi bir cihazla ilk kez karşılaşan bir insanın acemilik ve yabancılık çekmeden işe kolları sıvamak cesareti ve yeteneği kazanması gözetilmiştir. Bu niçin mümkündür ve nasıl bir gerçektir? Şöyle mümkündür kü o iş netice itibariyle bir yazılım ile halledilmiş iş olarak önünüzdedir çünkü. Yani o işe katışmanız ve katılmanız ile o işin yapılması için yazılmış bu-şu yazılıma katışmanız ve katılmanız aynı şey haline gelmiştir, getirilmiştir.

Elbette elimize kalemi alıp kağıdın sol üst tarafına doğru hamle yapmaktayken biz, eskinin insanı çivi ve kil tablet kullanıldığı zamanlarda acaba nasıl bir istidad edinmiş olarak işlemekteydi bilmiyoruz. Şimdilerde yazı zemini yani kağıt yerine geçen ekrana hamle yaparken elimizde ya maus ya klavye yahut bir çubuk var. İmla hem çivide, fırçada kalemin ucundan çıkarılıyorken zemine yani kağıda, şimdi, klavyenin ya da mausun ucu ne klavyede ne mausta mevcut artık. O, ekranda belirgin bir imlece ve klavyedeki ya da maustaki tuşla bütünleşti. Fakat yine ekranın sol üst tarafına hamle yapmaktayız yazarken ve okurken. Arapça ve İbranice ya da Mandarince yazan okuyan kişi ekranın sağ üst tarafına yöneliyor. Bir cetvel dolduruyorsak eğer satır ve sütunlarla tanzim edilmiş bir zemini işlemekteyiz.

Alfabetik ve nümerik ve alfanümerik sembolleri, bunlarla gösterdiğimiz hece ve

- OTOMAT, OTOMATON, OTOMATİK, OTOMASYON
- ENFORMAT, ENFORMATON, ENFORMATİK, ENFORMASYON
- MİHANİK, İNTİKAL, USÛL, BİLGİİŞLEM
- SAYICALAŞTIRMA, SAYISALLAŞTIRMA, BİLGİSAYARLAŞTIRMA
- KAYIT ESASLI BİLGİİŞLEM
- ÜRÜN ESASLI BİLGİİŞLEM
- SANAL, GÖRSEL, UZAMSAL
- ORGANİZASYON, SİSTEM, PROGRAM, YAZILIM

kelimeleri, kelimelerle oluşturduğumuz cümleleri, cümlelerle inşadettiğimiz satır ve paragrafları, paragraflarla tamamladığımız metinleri tertip ediyoruz eskiden beri. Bu tertip bir vesika değil ise eğer bir zabıt da olabiliyor. Kayıtlar halinde eklene eklene kütük hacmine varan defterlerde bir olayın bir meselenin devinimi, aşamaları zabtediliyor. Nüfus defterleri gibi. Ders defterleri gibi. Demirbaş defterleri gibi.

Bu kayıt, zabıt, defter ve kütükler seçilmiş bilgi alanlarından müteşekkiler. Her tafsilat ve müfredatı sayıçalaşmış kulplarıyla birbirine irtibatlı. Anlamli irtibatlarına dayalı bir divan ve icma, mizan tasarlayabilmemiz kayda değer olan bilginin ait oldukları olayın ve meselenin sayısallaştırılabilirliğinden gelen imkana dayanıyor. Demek ki sayısallaştırmanın neredeyse tamamen egemen olabildiği bir meşgaledir kayıt kürek mesailerimiz. Dolaylı yahut direk gerçeklemenin çok çok yayıldığı, içerdiklerinin öncülü ve ardılı birbirine giriftleştirildiği bir yazı çizi alemini müşahade etmekteyiz.

Bir işin yapılması meyanında kayıt kürek gerekleri ne kadar etkili ise işte bilgisayarlar da kayıt kürek icapları o derece yer almıştır. Biz bilgisayarın icadından evvel de bilgilerimizi işlemekteydik.

Gözettiğimiz Kazanımın Karineleri

- OTOMAT, OTOMATON, OTOMATİK, OTOMASYON
- ENFORMAT, ENFORMATON, ENFORMATİK, ENFORMASYON
- MİHANİK, İNTİKAL, USÛL, BİLGİİŞLEM
- SAYICALAŞTIRMA, SAYISALLAŞTIRMA, BİLGİSAYARLAŞTIRMA
- KAYIT ESASLI BİLGİİŞLEM
- ÜRÜN ESASLI BİLGİİŞLEM
- SANAL, GÖRSEL, UZAMSAL
- ORGANİZASYON, SİSTEM, PROGRAM, YAZILIM

Bu seminerin sonunda hangi bilgisayarla karşılaşılırsanız karşılaşınız önünde yeise düşmeksizin işe girişmek yetkinliği kazanacaksınız. Artık işlerimizi büsbütün yahut fasıl fasıl ta baştan sona kadar bilgisayar ortamında hallediyoruz. Hatta o işi bilgisayarsız yapmak diye bir ihtimal kalmamıştır. Bu durum sizi korkutmasın. Makinam çalışmazsa, arızalandıysa ne olacak diye tedirgin olmayınız. Nasıl ki kağıtsız ve kalemsiz kalmaktan endişeye düşmeyecek kadar “sosyal sermaye halinde” harc-ı alem donatımdan gelen güvene sahibiz, aynı şekilde bilgisayarsız bir iş ortamı, iş odası, iş yeri, takım tezgah yok artık. Bilgisayar, bilgimizi işleme ortamlarından... bilgiyi işleyen araç gereçlerden bugüne has bir yeniliktir. Bilgiişlem araçlarının inkişafı yolunda varılmış bir menzildir. Bilgiyi işlemek icaplarını içkin bir yeni mecradır. Bu bir.

Her bilgisayar, onda kurulu ve giriştiğimiz işlere koşturulmaya amade yazılımların çalıştırılmasına yaramak için yapılmıştır. Bir bilgisayar zaten başlı başına yazılımlar kompleksidir. Yukarıda serdettiğimiz “arka plan” kim bilir kaç bin yıldır varid ise üzerinde hiçbir yazılım kurulu olmasa bile zaten “daima hazır çalışan elektriksel tasarım” üzerine imal edilmiş olan bir bilgisayar var elimizin altında. Bu elektriksel tasarım da bir yazılımdır.

Yazılım... karşılaştırılabilir, ölçülebilir, öngörülebilir ve bu suretlerde intikal edilen

- OTOMAT, OTOMATON, OTOMATİK, OTOMASYON
- ENFORMAT, ENFORMATON, ENFORMATİK, ENFORMASYON
- MİHANİK, İNTİKAL, USÛL, BİLGİİŞLEM
- SAYICALAŞTIRMA, SAYISALLAŞTIRMA, BİLGİSAYARLAŞTIRMA
- KAYIT ESASLI BİLGİİŞLEM
- ÜRÜN ESASLI BİLGİİŞLEM
- SANAL, GÖRSEL, UZAMSAL
- ORGANİZASYON, SİSTEM, PROGRAM, YAZILIM

muhtemel sonuçlardan tercih edilene göre yol alınan talimatnameler olan yazılımlar en görünmezinden en göz önünde olanına, hep faal olanından keyfe keder yahut periyodik işleyenine kadar çeşitli yer ve zamanda devreye girmektedirler. Yani biz bilgisayarı kullanmıyoruz, yazılımları çalıştırıyor ve işe koşuyoruz. Bu iki.

Yazılımlar kullanıcıya sunulmuş, teslim edilmiş takım tezgahıdır. Çalışma masamızdır. Ve bilgisayarın icadından evvel yapageldiğimiz, erbabı, mensubu olduğumuz mesleğimizin hangi işlemini ve ödevini ifa edecek isek o işin alet edevatını ekrana yansıtan mecradırlar. Yani yazılımlar, bizden başka herkesin bildiği ama bizim bilmediğimiz bir şeyi ihtiva ediyor değil. Talimatı, komutu, hazırlamayı, başlatıcılarını bizden bekleyen ve sonuçlandırılmasını beklediğimiz bir iş paketini deveren ettiren bir kompleks alettir onlar. Bizden aldıkları ile bize verdikleri arasında nasıl işledikleri esasen bizi ilgilendirmez. Fakat neyi kotardıklarını, tamamladıklarını gözetiriz.

Yazılımlar yapageldiğimiz işlerimizi içkin ve iş yapabilmekliğimize katışan yeni bir mekandır. Bu üç.

Hangi talimatı, komutu ve bunları nasıl başlatacağımızı bize bildiren bir yüzleri vardır yazılımların. Bu yüzleri gayet tabii surette oluşmuş standart bir yapıyı

- OTOMAT, OTOMATON, OTOMATİK, OTOMASYON
- ENFORMAT, ENFORMATON, ENFORMATİK, ENFORMASYON
- MİHANİK, İNTİKAL, USÛL, BİLGİİŞLEM
- SAYICALAŞTIRMA, SAYISALLAŞTIRMA, BİLGİSAYARLAŞTIRMA
- KAYIT ESASLI BİLGİİŞLEM
- ÜRÜN ESASLI BİLGİİŞLEM
- SANAL, GÖRSEL, UZAMSAL
- ORGANİZASYON, SİSTEM, PROGRAM, YAZILIM

haizdirler. Bir bilgisayar yazılımı mönülerden, vinyetlerden, tuş takımından, aşama eşiklerinden ama zaten elle ayakla nasıl yapıldığını bildiğimiz işimizin tasvirlerini hamil ve ibraz eden sanal aletlerin cümlesinden ibarettirler. İma ve çağrışımla, uzamsal ifadeyle neyi takdim ettiğini anladığımız çentikleri, çevrimleri, bildirimleri, emredişleri, animasyonları, resmedişleri, imgeleri işimizin bağlamlarından kopuk değildir. Hattı zatında bütün yazılımların mönüleri belli ve oturmuş bir mihvere sahiptirler. Her yazılım işimizin ve sonuçlarının bilgileşmesine yarayan komutları bir diğer yazılımda da dengiyle gördüğümüz konuma yerleşmiş olarak hazırlanırlar. Kaydederiz, sileriz, birleştiririz, taşıyoruz, yazdırırız, göndeririz ya hani; neyse hangi veriyi, işte bu tatbikatı file-dosya ismi altında toplanmış bir mönü maddesinde ararız.

Yani yazılımlar adeta bir sanat eseri gibi yapanının nevi şahsına münhasır bir ibda ve halkoluş karakteriyle sabit olmayıp, her yazılımda müşterek bir insicam mevcuttur. Bu dört.

Bilgisayarın çalışması

Açma/başlatma düğmesine basıldıktan, kullanıcısının yapacağı işle ilgili koşulmayı bekler duracağı safhaya kadar bilgisayarda olup bitenleri idrak edebilmek de dijital kitabetin temellerindedir. Bunları müdrik bir kişi olmak, mühendis

- OTOMAT, OTOMATON,
OTOMATİK, OTOMASYON

- ENFORMAT, ENFORMATON,
ENFORMATİK, ENFORMASYON

- MİHANİK, İNTİKAL, USÛL,
BİLGİİŞLEM

- SAYICALAŞTIRMA,
SAYISALLAŞTIRMA,
BİLGİSAYARLAŞTIRMA

- KAYIT ESASLI BİLGİİŞLEM

- ÜRÜN ESASLI BİLGİİŞLEM

- SANAL, GÖRSEL, UZAMSAL

- ORGANİZASYON, SİSTEM,
PROGRAM, YAZILIM

birikimini ilzam etmez. Fakat herhangi mühendisin ve mühendislik titrinin icabı olarak bilgisayarın bir alet olarak çalıştırılmaya hazır edilmesine ilişkin temelleri bilmek şarttır.

Bilgisayarın kullanıcıya tam hazır ve nazır safhaya gelişini idrak etmiş bir kişi ile etmemiş kişi arasında ne fark bulunduğu göstergeleri, bilgisayar kullanıcısının ekran karşısındaki duruşundan okunabilir. Bir sonuçlandırma beklediğiniz anları akla getirin... yazıcıya döküm göndermeye başlaması veya dökümü bitirmesini beklediğinizi mesela. Diyelim ki “yazıcıya gönder” talimatı verdiniz ama yazıcıda hiçbir hareket yok ya da yazıcıda takır tukur, ıkın mıkın birşeyler oluyor ama kağıda baskı başlamıyor, abuk subuk şeyler basıyor, ilahiri. Verimli sonucu alamayan kişi bahsettiğimiz müdrikeye ermemiş bir kişi ise eğer “virüs mü var acaba”, “bu bilgisayar bu yazıcıya uyumlu değil galiba”, “sapıttı mı ne”, “yine kitlendi, dondu” diye tahminler enflasyonuna düşecektir. Bi’l-akis bilgisayarın çalışmasının ne olduğunu müdrik bir kişi ise “baka türüsü mü olacaktı sanki, şöyle yapmalıydım”, “şöyle şöyle istedim ve böyle olacaktı elbet”, “bu zaman kaybını göze almıştım zaten”, “bu kadar olurdu ancak zaten” bilincinde kişidir.

Yani bilgisayarın nasıl çalıştığını bilen bilgisayar kullanıcısı, bilgisayarın ne hayretefza olduğuna ne de sağı solu bellisiz olduğuna kapılır. Ne sonuç alacağını

- OTOMAT, OTOMATON,
OTOMATİK, OTOMASYON

- ENFORMAT, ENFORMATON,
ENFORMATİK, ENFORMASYON

- MİHANİK, İNTİKAL, USÛL,
BİLGİİŞLEM

- SAYICALAŞTIRMA,
SAYISALLAŞTIRMA,
BİLGİSAYARLAŞTIRMA

- KAYIT ESASLI BİLGİİŞLEM

- ÜRÜN ESASLI BİLGİİŞLEM

- SANAL, GÖRSEL, UZAMSAL

- ORGANİZASYON, SİSTEM,
PROGRAM, YAZILIM

bilir, çünkü ona ne yaptırdığını da nasıl yaptırıldığını da bilmektedir. Kişiyi, işbu vukufa erdiren malumat da “bilgisayarın nasıl emre amade kılındığı”na dair malumattır.

Bilgisayarın Kullanıcının Emrine Hazır Hale Gelme Aşamaları

Bilgisayarımızın elektrik düğmesine bastığımızdan, kendi kendine yaptığı işlemleri bitirdiği (artık emrinize amadeyim dediği) ana kadar yürüttüğü birtakım uygulamalar vardır. Bunları biz, bazı bilgisayarların ekranından izleyebiliriz.

Bilgisayar, bu, kendi kendine yaptığı işlemler ile; kendisini kullanılabilir hale getirmektedir. Bu kendi kendine yaptığı işlemlerin neler olduğunu bilmemiz; onun çalışma mantığını çözmemize yarayacaktır.

Bios

Bilgisayarın, bütün çalışma imkanı, bir programa dayanır. Ve bu programlardan ilki de BIOS diye tabir edilen; başlangıçta müracaat edilen işletim sistemidir. Basic Input-Output System veya Beginning Information Operation System ifadesindeki kelimelerin baş harflerinden oluşan bir kısaltma tabirdir.

Bios’un vazifesi, makinamıza takılı bulunan asgari ve ihtiyaca binaen takılmış ilave cihazların;

- OTOMAT, OTOMATON, OTOMATİK, OTOMASYON
- ENFORMAT, ENFORMATON, ENFORMATİK, ENFORMASYON
- MİHANİK, İNTİKAL, USÛL, BİLGİİŞLEM
- SAYICALAŞTIRMA, SAYISALLAŞTIRMA, BİLGİSAYARLAŞTIRMA
- KAYIT ESASLI BİLGİİŞLEM
- ÜRÜN ESASLI BİLGİİŞLEM
- SANAL, GÖRSEL, UZAMSAL
- ORGANİZASYON, SİSTEM, PROGRAM, YAZILIM

Neler olduğu, Bunların özellikleri, Eksikleri var mı?, Ayarları

çerçevesinde kontrolünün yapılması işlemlerinin bütünüdür. Bu kontrolün neticesinde, hiçbir sorun yok ise; işletim sistemi safhasına geçilecektir. Yok eğer bir sorun varsa ya da sorun değil ama, dikkat çekilmesi gereken bir husus var ise; o duruma has bir (sesli veya yazılı) bildirimde bulunur. Biz de o bildirimde göre yapmamız gerekeni yaparız. Eğer kontrol neticesinde verilen bilginin-uyarının sebebi, bizzat ilgili cihazın fiziki arızası değilse; tamir veya düzeltme yine BIOS sayesinde, bizim müdahalemizle gerçekleştirilebilecektir. Aksi halde, o cihazın imalatçısı ve/veya satıcısı ile görüşmek gerekecektir.

İşletim Sistemi

Bir anlamda “eli, kolu, ayağı, gözü, burnu, kulağı yerli yerinde ve arızasız bir şekilde çalışıyor mu?” soruşturmasının yani BIOS aşamasının ardından sıra işletim sisteminin bilgisayara yüklenmesine gelmektedir.

İşletim sistemi, bilgisayara işte BIOS’un varlığını yokladığı bütün donanımlarını ve pek de var veya yok BIOS’u ilgilendirmeyen donanımlarını, hangi mantık ve kurallar dahilinde kullanacağını bilgisayara öğretmek potasıdır. Marangoz ustasının, çırağına, işlerinde yardımcı olan alet edevatın nasıl kullanıldığını, neyin nerelerde kullanılabileceğini veya kullanılamayacağını öğretmesi gibidir. Somut

- OTOMAT, OTOMATON, OTOMATİK, OTOMASYON
- ENFORMAT, ENFORMATON, ENFORMATİK, ENFORMASYON
- MİHANİK, İNTİKAL, USÛL, BİLGİİŞLEM
- SAYICALAŞTIRMA, SAYISALLAŞTIRMA, BİLGİSAYARLAŞTIRMA
- KAYIT ESASLI BİLGİİŞLEM
- ÜRÜN ESASLI BİLGİİŞLEM
- SANAL, GÖRSEL, UZAMSAL
- ORGANİZASYON, SİSTEM, PROGRAM, YAZILIM

soyut bütün mevcudu “program” olduğunu yukarıda belirttiğimiz gibi, bilgisayara, bu öğretim işi de bir bilgisayar programı tarafından yapılır. Ve işletim sistemleri birer bilgisayar programı yazılımıdır. Dahası, belli bir işe yani mesleki amaçlarımıza hizmet eden yazılımların nasıl çalıştırılacağını da belirleme görevi vardır işletim sisteminin.

İşletim sistemleri, yönetmesi istenen donanımların ve yazılımların ve dahi verilerin tipine ve yürütülmesi istenen işin çapına tarzına göre çeşitlilik arzederler. En belirgin çeşitleme, bağımsız tek bir bilgisayar ile ağ ve ağa bağlı bilgisayarların yönetimi çeşitlemesidir. Burada mevcut üretilmiş olan işletim sistemlerinin birkaçının ismini zikredersek; ağ yöneten işletim sistemleri arasında UNIX, IBM AS ....., NOVELL NETWARE, MICROSOFT WINDOWS WORKGROUPS – 95 – 98 – 2000 – NT, MACHINTOSH sayılabilir. Bağımsız bilgisayarlarda ise, MS-DOS, IBM-DOS, CPM, MAC OS, IBM-OS/2, LINUX, WINDOWS ... sayılabilir. Yenide... ki 2000’li yıllar itibariyle internet protokollerinde oturmuşluğu kanıksanmış olduğu için yaygınlaşan bazı işletim sistemi alt telifi olan yazılımlar bilgi ve iletişim teknolojisi makinalarında standart model kuvvetine erişmiştir. Bu dönüşümleri şu isimlendirmelerden takip etmek mümkündür: IP.4 Referans (veya IP.6) ve ADSL Referans, XML, ASP, HTML, PHP, CLOUD, CERTIFICATE TYPE, DATA BASE, DECODING STANDART, CELLING METHOT, PACKING METHOT, ZIPPING METHOT,

- OTOMAT, OTOMATON, OTOMATİK, OTOMASYON
- ENFORMAT, ENFORMATON, ENFORMATİK, ENFORMASYON
- MİHANİK, İNTİKAL, USÛL, BİLGİİŞLEM
- SAYICALAŞTIRMA, SAYISALLAŞTIRMA, BİLGİSAYARLAŞTIRMA
- KAYIT ESASLI BİLGİİŞLEM
- ÜRÜN ESASLI BİLGİİŞLEM
- SANAL, GÖRSEL, UZAMSAL
- ORGANİZASYON, SİSTEM, PROGRAM, YAZILIM

ilahiri.

Bir işletim sistemi, yönettiği cihazların müstakil veya genel geçer özellikleri ile donatılmış / sınırlandırılmıştır. Bundan başka, bu donanımları yönetimine hangi sıfatla ve vazife ile dahil edeceğine veya hariçte tutacağına dair kurallar bütünlüğüne tabidir. Mesela, bir paralel portun hangi donanımları sisteme dahil etmekte kullanılabileceği ve nasıl çalışacağı işletim sisteminin belirlemesine bağlı değildir. Ama bir paralel portun çalıştırılması onun denetimindedir.

Şöyle ki, paralel port tek yönlü bilgi hareketinin söz konusu olduğu bir iskeledir. Buraya bilgisayara bilgi gönderme işini değil, bilgisayardan bilgi alma işini yapan cihazlar takılır. Dolayısıyla, işletim sistemi; paralel portu kullanan cihazların istediği bilgiyi onlara kanalize eder ve sıraya dizer. Belleğin hangi adreslerinden bu iskeleye bilgi aktarılacağını, değiştirebilir ama bu değiştirmenin BIOS tarafından da bilinmesi gerekir. Başka bir misal olarak, monitörün işletim sistemi tarafından yönetilmesini verelim: Monitör de tek yönlü bilgi akışının olduğu bir cihazdır ve bu bilgi akışı işletim sistemi tarafından direkt olarak monitöre değil, monitörün bağlı olduğu ekran kartına doğrudur. Bundan sonraki işlemler, yani, işletim sisteminin yönetiminde, ekran kartına gönderilen bilgi artık ekran kartının belleğinde tutulacak ve işlemcisi tarafından yorumlanacak, oradan da monitöre

- OTOMAT, OTOMATON, OTOMATİK, OTOMASYON
- ENFORMAT, ENFORMATON, ENFORMATİK, ENFORMASYON
- MİHANİK, İNTİKAL, USÛL, BİLGİİŞLEM
- SAYICALAŞTIRMA, SAYISALLAŞTIRMA, BİLGİSAYARLAŞTIRMA
- KAYIT ESASLI BİLGİİŞLEM
- ÜRÜN ESASLI BİLGİİŞLEM
- SANAL, GÖRSEL, UZAMSAL
- ORGANİZASYON, SİSTEM, PROGRAM, YAZILIM

aktarılacaktır. Bu bilgi monitörde değil, ekran kartında tutulmaktadır artık. Fakat, ekran kartı ile makine arasında cereyan eden bilgi alış-verişinde kullanılmak üzere, yine BIOS ile irtibatlı olarak belirlenmiş asıl bellekte ayrı bir alan vardır ki, bu alanın denetimi tamamen işletim sistemindedir. Bu portlar belli kurallarla yürünen veri yollarının giriş-çıkış noktalarıdır. Çeşitleri artık günden güne azalmış, genel geçer hale geliş devinimi neticesinde tekilleştirilmişlerdir. USB (universal serial veriyolu) gibi. Çünkü cihazların birbirleriyle konuşukluğu gerekleri baskın gelmiştir. Bir cihazın yahut ünitenin tek başına veri alan veya tek başına veri sunan niteliği alış-veriş yaparlığa açılmıştır. Ekranlar mesela, printerlar mesela veri alıp vermektedirler artık. Kablo konnektör keşmekeşi husule gelmekteyken bu yoldan çıkılmıştır. Netice... işletim sistemlerinin diğerleri nazarındaki özgünlükleri donanım ve yazılım farklılıklarına dayanmıyor şimdi ve ancak iş sonuçlandırma başarımını yüksek seviyede tutmak tutamamak kıyaslamasında öne geçmek geçememek tansiyonuna dayanıyor.

Esasen, bizim ilğimiz işletim sisteminin, bilginin okunduğu ve kaydedildiği ünite olan yardımcı bellekleri yönetmesinde ve bu işletim sistemi üzerinde çalıştırılacak olan paket programların yönetilmesinde yoğunudur. Çünkü, bilginin işleneceği donanımlar, ilgili programlar sayesinde devreye sokulmaktadır ve bu bilgi ve emirler yardımcı bellek-en bilgisayar(a/dan) alınmaktadır/aktarılmaktadır.

- OTOMAT, OTOMATON,
OTOMATİK, OTOMASYON

- ENFORMAT, ENFORMATON,
ENFORMATİK, ENFORMASYON

- MİHANİK, İNTİKAL, USÛL,
BİLGİİŞLEM

- SAYICALAŞTIRMA,
SAYISALLAŞTIRMA,
BİLGİSAYARLAŞTIRMA

- KAYIT ESASLI BİLGİİŞLEM

- ÜRÜN ESASLI BİLGİİŞLEM

- SANAL, GÖRSEL, UZAMSAL

- ORGANİZASYON, SİSTEM,
PROGRAM, YAZILIM

Dersimizin işletim sistemlerinden örneklemeler kısmında, kendimize Microsoft'un DOS ve WINDOWS ... isimli işletim sistemlerini konu edineceğiz. Dolayısıyla, işletim sistemleri ile ilgili açıklamalarımızı burada kesiyoruz.

Paket/Tipik Programlar

BIOS ve işletim sistemi aşamaları tamamlandıktan sonra, artık bilgisayarımızı istediğimiz konuda çalıştırabiliriz. Zaten bilgisayarımız emre amade hale gelmeden evvel, bios başarılı bir şekilde kontrolü bitirmiş ve bir işletim sistemi yüklenmiş olmalıdır.

Evet, niye açmıştık bilgisayarımızı? Çünkü, adres defterimize bir kişinin adresini girecektik ya da bugünün masraflarını işleyecektik ya da bir iş mektubu yazacaktık ya da bir gazeteye yazı yazacaktık ya da yeni aldığımız kitabımızı fişleyecektik ya da okuduğumuz kitaptan bir pasajı fişleyecektik ya da yeni öğrenciyi kaydedecektik üniversite imtihanı denemesi yapacaktık ya da matematik dersi notu hazırlayacaktık. İnternette falanca vakfın sayfasına bakacaktık ya da çevre gezisindeki gözetmen öğretmenimize yeni talimat gönderecektik ya da gazete okuyacaktık ya da banka hesabımızdan bir havale yapacaktık ya da makinamıza yeni taktığımız tarayıcımızı tanıtacaktık ya da müzik dinleyecektik ya da dün yazdığımız şiiri besteleyecektik ya da film izleyecektik ya da konuşmamızı

- OTOMAT, OTOMATON, OTOMATİK, OTOMASYON
- ENFORMAT, ENFORMATON, ENFORMATİK, ENFORMASYON
- MİHANİK, İNTİKAL, USÛL, BİLGİİŞLEM
- SAYICALAŞTIRMA, SAYISALLAŞTIRMA, BİLGİSAYARLAŞTIRMA
- KAYIT ESASLI BİLGİİŞLEM
- ÜRÜN ESASLI BİLGİİŞLEM
- SANAL, GÖRSEL, UZAMSAL
- ORGANİZASYON, SİSTEM, PROGRAM, YAZILIM

kaydedecektik ya da geçenlerde elimize geçen İngilizce makaleyi tercüme edecektik ya da yeni atanan öğretmenimize hediye olacak bir ajanda programı yazacaktık ya da ..... ya da ..... ya da .....

İşte, her hangi işi yapacak isek o işle ilgili tedarik ettiğimiz bilgisayar programı yazılımını çalıştırmamız gerekmektedir. Bu programı çalıştırmak için, yazılım dosyalarının içinden soyadı EXE veya COM olan dosyayı başlatmalıyız. Böylece o programın hitabettiği alanla ilgili işimizi bilgisayarda gördürmeye başlamış oluruz.

Bilgisayar programları, yine bir bil-gisayar programı tarafından ya da makine dilinde kodlama sayesinde hazırlanırlar / yazılırlar. Bu, bilgisayar programı yazmaya yarayan bilgisayar yazılımlarına, hangi programlama dilinde yazma işi yapılıyor ise, o dilin editörü denir. Mesela Assemble Editörü (Debug), Basic Editörü (GWBasic, Visual Basic), C Editörü (C++), Pascal Editörü (Turbo Pascal) gibi. Ya da bir bilgisayar programı, herhangi bir ascii metin editörü aracılığı ile yazılır ve hangi dilden makine diline yorumlanacak (=interpret) edilecek ve derlenecek ise (=compile) o dilin araç yazılımları sayesinde hata kontrolünden geçirilir ve EXE ya da COM haline çevrilir (=makine diline çevrilir).

Bilgisayar programları, bir veya komplike olarak birden çok işi haiz olabilir. Dolayısıyla, çok işi haiz bir bilgisayar programı, tek bir EXE veya COM dosyasında

- OTOMAT, OTOMATON, OTOMATİK, OTOMASYON
- ENFORMAT, ENFORMATON, ENFORMATİK, ENFORMASYON
- MİHANİK, İNTİKAL, USÛL, BİLGİİŞLEM
- SAYICALAŞTIRMA, SAYISALLAŞTIRMA, BİLGİSAYARLAŞTIRMA
- KAYIT ESASLI BİLGİİŞLEM
- ÜRÜN ESASLI BİLGİİŞLEM
- SANAL, GÖRSEL, UZAMSAL
- ORGANİZASYON, SİSTEM, PROGRAM, YAZILIM

tutulursa birtakım sakıncalar gündeme gelecektir. Şöyle ki, bu paket program, başlatıldığında, olduğu gibi belleğe alınacaktır. Kendisinin kaydedildiği ortamdaki kapladığı alan ne kadar ise, bellekte de o kadar yer kaplayacaktır. Eğer bu program, gördüğü işlerin tümünü, tek bir program dosyasında tutuyorsa ve bu dosyanın kapladığı alan da bizim makinamızın bellek alanından fazla ise, biz bu programı belleğe sığdıramadığımız için çalıştıramayacağız demektir. Peki o zaman ne yapmamız gerekecektir? Tabii ki, o programı sığdırabileceğimiz kadar geniş bir bellek tedarik etmemiz gerekecektir. Ama bu pek de akılcı bir yol değildir. Peki her bilgisayar programı için bu sakınca söz konusu değil midir? Elbette öyledir. Ya ne yapılmalıdır? İşte bu durumu; donanım üreticileri, pazarlamacılar ve yazılımcılar müştereken (paylaştıkları ortak akıl ile) halletmişlerdir:

Pazarda satın alınma imkanı ve ortalama ihtiyaç açısından en uygun bellek kapasitesi baz alınarak bilgisayar programları hazırlanmaktadır. Ve bu üç değerlendirme kriterinin, gelişmeler söz konusu olduğunda aynı anda hesaplanması ile devam ettirilmesine gayret edilen bir husus olarak hep göz önünde tutulmaktadır. Yani bir bilgisayar programının 2 – 10 MB arasında boyutlarda olmasına dik-kat edilmektedir. Programın hitabettiği iş sahasının ilgili kısımları da bu kadar boyutlara dilimlenmiş olarak yardımcı program dosyaları altında toplanmaktadır. O programın, çalışmasında bizler bu dilimlendirmeyi pek

- OTOMAT, OTOMATON,
OTOMATİK, OTOMASYON

- ENFORMAT, ENFORMATON,
ENFORMATİK, ENFORMASYON

- MİHANİK, İNTİKAL, USÛL,
BİLGİİŞLEM

- SAYICALAŞTIRMA,
SAYISALLAŞTIRMA,
BİLGİSAYARLAŞTIRMA

- KAYIT ESASLI BİLGİİŞLEM

- ÜRÜN ESASLI BİLGİİŞLEM

- SANAL, GÖRSEL, UZAMSAL

- ORGANİZASYON, SİSTEM,
PROGRAM, YAZILIM

hissetmeyiz. Çünkü, bütünün mönüsü ilk EXE veya COM dosyasındadır ve diğer dilimleri ihtiva eden yardımcı (stoktan) program dosyaları o ilk EXE veya COM dosyası tarafından yönetilmektedir.

Buradan şu sonucu çıkaralım: Ekseriya bir program tek bir dosyadan teşkil edilmemektedir. Bir programın bütün dosyaları ile beraber kayıt ortamında kapladığı alan (yine bu kaplama alanı yukarıda verdiğimiz hesap içerisinde tesbit edilmektedir, yalnız burada hesabın konusu bellek değil disk ortamlarıdır) yüzlerce MB olabilir. Ancak, o program başlatıldığında onun bütünü belleğe alınmamaktadır.

Bir bilgisayar programını kullanmayı öğrenmek

Bir bilgisayar programı, hangi alana hitabederse etsin diğer bilgisayar programları ile ortak özellikler taşır. Dolayısıyla onları “kurcalamanın” belirlenebilir, kalıba dökülebilir bir özelliği vardır farzedebiliriz. Elbette zeminimizin doğallığını kılavuz edinmiş olarak yol alacaksak, şimdi sıra, kurcalayacağımız/çalışacağımız/ çalıştıracığımız bilgisayar programını bilgisayarımıza yüklemek/kurmak konusuna gelmiştir.

Henüz birkaç örnek yazılımla çalışmaya geçmeden önce daha önce de belirttiğimiz gibi, dersimizin adı istikametinde, “bilgisayar bilmek, program

- OTOMAT, OTOMATON, OTOMATİK, OTOMASYON
- ENFORMAT, ENFORMATON, ENFORMATİK, ENFORMASYON
- MİHANİK, İNTİKAL, USÛL, BİLGİİŞLEM
- SAYICALAŞTIRMA, SAYISALLAŞTIRMA, BİLGİSAYARLAŞTIRMA
- KAYIT ESASLI BİLGİİŞLEM
- ÜRÜN ESASLI BİLGİİŞLEM
- SANAL, GÖRSEL, UZAMSAL
- ORGANİZASYON, SİSTEM, PROGRAM, YAZILIM

ezberlemek değil, program çözme tekniği edinmektir” yaklaşımımızı “yazılım yüklemek” faslında inceleyebiliriz. Zira bilgisayarımıza yazılım yükleme işlemimiz de bir yazılım sayesinde halledilecektir. Bu iş için de işlettiğimiz bir program olmalıdır elimizde yani. En azından... işletim sistemimizin bu yolda kullanmamıza yarayan komutu olarak bildiğimiz ama neticede yine bir program olan yazılımı bellemiş olmalıyız.

Program yazılımını başlatmak diyoruz. Talimat vermek diyoruz. Veri girmek, veri getirmek, göndermek diyoruz. Bunları neyle yapıyoruz?

Yazılımın mönüsü olarak sunulmuş olan “gruplandırılmış işlem düzenlemesi”nde yer alan komutlar ve tanımlı görev adları o yazılımın zaten ta kendisidirler ve biz o yazılımla ne iş görmeyi amaçlamışsak işte o komut ve görev adlarını işleten, devreye alan “seçmece”yle programı çalıştırıyoruz.

Komut ve görevlerin, mönüdeki işlem listesinde ad satırı olarak yer alanlarıyla beraber, “ilgili” ekranımızın “anlamlı” bir yerinde bize gösterileduran “düğmeler”den gerek ekrandaki vinyetlerini, simgelerini gerek o ekranımızda pasif geçerli bizi bekleyeduran “tuş takımından” lazım olanı “tıklamaca”yla programı çalıştırıyoruz.

Bir işlem grubu olarak ekranda karşımıza çıkan tablolardan belli, gerekli, geçici,

- OTOMAT, OTOMATON,
OTOMATİK, OTOMASYON
- ENFORMAT, ENFORMATON,
ENFORMATİK, ENFORMASYON
- MİHANİK, İNTİKAL, USÛL,
BİLGİİŞLEM
- SAYICALAŞTIRMA,
SAYISALLAŞTIRMA,
BİLGİSAYARLAŞTIRMA
- KAYIT ESASLI BİLGİİŞLEM
- ÜRÜN ESASLI BİLGİİŞLEM
- SANAL, GÖRSEL, UZAMSAL
- ORGANİZASYON, SİSTEM,
PROGRAM, YAZILIM

gözetmeli “atamaca”yla programı çalıştırıyoruz.

Düzenleme ve ayarlamaların, emirlerin, isterlerin son adımı olarak karşımıza çıkan kart ve çerçevelerden, bohçalardan “yol vermece”yle programı çalıştırıyoruz.

Bir veri girişi ekranı olarak karşımıza çıkan bilgi alanlarını ve formları “doldurmaca”yla, “bildirmece”yle programı çalıştırıyoruz.

İşte şu yukarıda çözümlediklerimiz neticede tıklama yahut tuşlama esasına tabi olarak ya klavyeden ya ekran sathından ya maustan “tatbik” edilmektedirler. Bu tatbikatın en genel adlandırması ise “kısayol” diye tabir edilmiştir. Sanallaştırılmış ve görselleştirilmiş bu bütün “iş tutuşun” kimi kümelenmiştir ve “tut, sürükle, bırak” diye tabir ettiğimiz tatbikatı da vardır ki, bu, çoğunluk mausla halledilmektedir.

Alet takımı seçmece, tıklamaca, yol vermece, atamaca, bildirmece doldurmaca için kullanılan kısayollardan ibaret olan bilgisayar programında ilgili yazılımı, ihtiva ettiği işlerin kayıt için ve meslek için olmak üzere iki temel cihete tasnif edebilmekteyiz. Bir üçüncü cihet olarak zikre değer bulunursa eğer, bir de, o yazılımın hitap ettiği meslek alanındaki diğerlerinden farkını teşhis ettiren yahut yazılımı kullananın yoğurt yiyiş tarzına muvafık “karakterize ediş”e karşılık gelen

- OTOMAT, OTOMATON, OTOMATİK, OTOMASYON
- ENFORMAT, ENFORMATON, ENFORMATİK, ENFORMASYON
- MİHANİK, İNTİKAL, USÛL, BİLGİİŞLEM
- SAYICALAŞTIRMA, SAYISALLAŞTIRMA, BİLGİSAYARLAŞTIRMA
- KAYIT ESASLI BİLGİİŞLEM
- ÜRÜN ESASLI BİLGİİŞLEM
- SANAL, GÖRSEL, UZAMSAL
- ORGANİZASYON, SİSTEM, PROGRAM, YAZILIM

bir ciheti daha vardır.

Bir yazılımı kullanma becerisi edinmekteyken o kullanıcı, şu üç cihete dahil yürütmeyi ya “merak giderircesine” kurcalayarak ya da “belli bir amacı sonuçlandırısıya” kurcalayarak öğrenir. İşinin başına geçtiği andan sonucu işe teslim ettiği ana kadar geçen süre zarfında bir kullanıcı, yazılımı kullana kullana öğrendiklerini “anladığı, kavradığı” değerinde birikimine almak istiyorsa, o seviyeye gelene kadar “not tutmalıdır”. Alet takımının tatbik sırası ve sapaklarını görüp keşfettikçe “kayıt esaslı işlere has olanları”, “meslek esaslı işlere has olanları”, “genel ayarlara has olanları” diye başlıklandırarak not etmelidir.

Kayıt türünde olanları K:> ibaresine, Meslek türünde olanları M:> ibaresine, Ayar türünde olanları A:> ibaresine, Program genel geçerlerine ilişkin olanları P:> ibaresine atamalıdır.

Kısa yol çetelesi tutmak için bir hatırlatma listesi açmalıdır. Burada o kısayol klavyedeki kısayol tuşlarından Ctrl ile birlikte ise Ctrl+tuş diye, Alt ile birlikte ise Alt+tuş diye, AltGr ile birlikte AltGr+tuş diye, Shift+tuş diye ibarelendirilmelidir. Maus ile birlikte olanlarını ise m+tuş diye ibarelendirmelidir. Mausun sağ tuşu tutulacaksa ms+tuş diye bir ibaret yazmalıdır. Tabi hem klavye kısayolu hem maus birlikteliği de yapılabilir, mesela Ctrl+A+m (kontrol ve A ve mausun sol

- OTOMAT, OTOMATON, OTOMATİK, OTOMASYON
- ENFORMAT, ENFORMATON, ENFORMATİK, ENFORMASYON
- MİHANİK, İNTİKAL, USÛL, BİLGİİŞLEM
- SAYICALAŞTIRMA, SAYISALLAŞTIRMA, BİLGİSAYARLAŞTIRMA
- KAYIT ESASLI BİLGİİŞLEM
- ÜRÜN ESASLI BİLGİİŞLEM
- SANAL, GÖRSEL, UZAMSAL
- ORGANİZASYON, SİSTEM, PROGRAM, YAZILIM

tuşu) gibi. Ctrl, Alt, AltGr tuşlarıyla aynı sıra klavyenin en temel kısa yol tuşlarının yukarı, aşağı, sola, sağa, PgUp, PgDn, End, Del, Ins, Tab, BackSpace, Shift olduğu hep hatırdta tutulmalıdır. Mausun sol tuşu ise klavye kısa yol tuşlarının birincil seviyede olanlarındandır. Notumuzu tutarken m harfi ile gösteririz. İkincil sırada da F'li tuşlar gelir. Esc ve Enter tuşları birer kısa yol tuşu sayılmazlar. Çünkü bunlar ya yol ver (Enter) ya da iptal (Esc) demektir.

Tutulmuş not mönü içinden gelen bir dallanmayı içeriyorsa o mönü maddesinin kök kelimesi köşeli parantez içinde gösterilmelidir. Devamına ise yanyana iki nokta konmalıdır. Mesela K:> [File].. Alt+N “yeni belge açma işleminin atamaca ekranını getirir”: Demek olur ki “kayıt esaslı işlemlerden olan yeni belge açma atamacalarına, ana mönü maddelerinden File’ın listesi açılmışken Alt+N tuşlarına basınca gelmektedir”. P:> Alt+F, N “hazır bulunan program ekranından yeni belge açma atamacasını getirmek”: Demek olur ki “işte şu bulunduğumuz yerde Alt+F tuşlarına basdıktan sonra N tuşuna basılınca yeni belge açma atamacalarına gelmektedir”. Bu notta anlatılan işleme başka bir şekilde de gidiliyor ve o yolu da not etmek istiyorsanız o yolları numaralayarak notunuza ekleyebilirsiniz. 1; P:> Alt+F, [New].. gibi.

Dikkat ettiyseniz şu yukarıdaki nottan ayrıca anlaşılabilir ki, “notumuzun

- OTOMAT, OTOMATON, OTOMATİK, OTOMASYON
- ENFORMAT, ENFORMATON, ENFORMATİK, ENFORMASYON
- MİHANİK, İNTİKAL, USÛL, BİLGİİŞLEM
- SAYICALAŞTIRMA, SAYISALLAŞTIRMA, BİLGİSAYARLAŞTIRMA
- KAYIT ESASLI BİLGİİŞLEM
- ÜRÜN ESASLI BİLGİİŞLEM
- SANAL, GÖRSEL, UZAMSAL
- ORGANİZASYON, SİSTEM, PROGRAM, YAZILIM

açıklamasını çift tırnak içinde yazmalıyız ve kendi bildiğimiz gibi yapabilirsek de karşımıza çıkan ekranların çözümlene tabirlerini –atamaca– italik yazıyoruz”. Diğer çözümlene tabirlerini hatırlayalım hemen burada, ne idi onlar: seçmece, tıklamaca, yol vermece, atamaca, bildirmece doldurmaca.

Eğer notunu aldığınız eylem bir vinyet içeriyorsa o vinyeti bir dört köşe kutu içinde çizmeliyiz. Mesela M:>m “hazır bulunulan iş ekranında {ekranın üst tarafında toplaşmış olan vinyet setinin tabanında Font yazılı grubunda görülen} seçmece vinyete {bir derece daha font büyütmek için}”. Bu örnekten anlaşılacağı gibi tuttuğunuz notlarda anlayışınıza yardımcı ve fakat ilave olduğunu belirterek bir açıklama verecekseniz o açıklamayı kıvrak parantez içine almalısınız. Bir başka misal için şunu okuyalım: M:> [Home]m.. m “hazır bulunulan iş ekranında seçmece vinyete {alfabetik sıralama atamacası için}”.

Örneklerimizde görüldüğü gibi not alma satırınızı tamamlarken her bir sonraki adımı öncekinden ayırmak için , (virgül) kullanırsınız. Mesela P:> Shift {basılı tut}, Yukarı {sececeğiniz satırları kaplatana kadar}, ms, {bir mönü çerçevesi açılacak} [Styles].., [Clear Formatting]m “hazır bulunulan iş ekranında seçili metnin biçim ayarlarını sıfırla”.

Maus yerine parmak dokunuşu ifade etmek istiyorsanız eğer m yerine d

- OTOMAT, OTOMATON,
OTOMATİK, OTOMASYON

- ENFORMAT, ENFORMATON,
ENFORMATİK, ENFORMASYON

- MİHANİK, İNTİKAL, USÛL,
BİLGİİŞLEM

- SAYICALAŞTIRMA,
SAYISALLAŞTIRMA,
BİLGİSAYARLAŞTIRMA

- KAYIT ESASLI BİLGİİŞLEM

- ÜRÜN ESASLI BİLGİİŞLEM

- SANAL, GÖRSEL, UZAMSAL

- ORGANİZASYON, SİSTEM,
PROGRAM, YAZILIM

kullanabilirsiniz. Dokun ve sağa sürükleyin, dokun ve sola sürükleyin diye belirtirsiniz. Çift parmak belirtmek istiyorsanız dd diye yazabilirsiniz. Mesela ddsığa, dsoladsığa yahut hem maus hem parmak için mesela mdyukarıya gibi.

İşletim Sistemi yazılımından örneklemeler

Bir bilgisayar programının oluşturulmasına örneklemeler

Metin temelli yazılımdan örneklemeler

Cetvel temelli yazılımdan örneklemeler

Sunum temelli yazılımdan örneklemeler

İnternet sitelerinden örneklemeler

Müstakil maksatlı herhangi yazılımdan örneklemeler